

İNSAN VE TOPLUM BİLİMLERİ
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Cilt / Vol: 7, Sayı/Issue: 2, 2018

Sayfa: 718-741

Received/Geliş: Accepted/Kabul:

[09-01-2018] – [12-04-2018]

Fen Bilgisi Öğretmenleri İle 8. Sınıf Öğrencilerinin Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) Sınavındaki Kaygılarına Yönelik Görüşleri (Kars İli Örneği)

Emine Hatun DİKEN

Dr. Öğr. Üyesi, Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Asst.Prof., Kafkas University, Faculty of Education

Orcid ID: 0000-0003-3922-2535

hatundiken06@gmail.com

Öz

Araştırmada Kars İl merkezindeki ortaokullarda öğrenim gören 8. sınıf öğrencileri ve fen bilgisi öğretmenlerinin Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) Sınavı ile ilgili kaygıları incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini Kars İl merkezindeki 35 ortaokuldan 1297 8. sınıf öğrencisi ile 50 fen bilgisi öğretmeni oluşturmuştur. Araştırma tarama modelindedir. Basit olasılıklı (rastgele) örnekleme yoluyla belirlenmiş öğretmen ve öğrencilere TEOG sınavındaki kaygılarına yönelik görüşme soruları sorularak bu konu hakkındaki düşüncelerini yazmaları istenmiştir. Öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine yönelik formların analizinde ortaya çıkan açıklayıcı ve çıkarımsal kodlar kullanılarak ana sorunlar ve temalar betimsel olarak belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen ve öğrencilerin çoğunun sınavın yılda iki kez, iki günde, birkaç oturumda yapılması ve oturumlar arası molaların olması durumlarında sınav kaygısının azalabileceği şeklinde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Fakat öğrencilerin sınavda zamanı yetiştirememeye kaygılarının olduğu, basit makineler, mitoz ve mayoz bölünme, DNA ve genetik kod, elektrik, ışık ve ses gibi fen bilimleri üniteleriyle ilgili sınavda çıkabilecek sorulara yönelik kaygı yaşadıkları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (Teog), Fen Bilgisi Sınav Kaygısı, Fen Bilgisi Üniteleri, Temel Eğitim, Orta Öğretim.

The Opinions of Science Teachers and 8th Grade Students Regarding TEOG Exam Anxiety (The Case of Kars Province)

Abstract

Study investigates the opinions of 8th grade students and science teachers at secondary schools in Kars regarding the anxiety towards TEOG. The sampling consisted of 1297 8th grade students and 50 science teachers from 35 secondary schools in Kars. The students and teachers chosen through simple probability sampling (random) were asked questions regarding their anxiety toward science questions in TEOG. Main problems and concepts were constatively determined using explanatory and inferential codes emerged in the analysis of the forms of opinions. Findings suggests; most of the teachers and students stated that if the exam was conducted twice a year, in two separate days, in few sessions with breaks in between, the anxiety would decrease. Despite, it was also found out that students were afraid of running out of time, anxious towards the possible science questions on simple machines, mitosis and meiosis division, DNA and genetics code, electricity, light and sound.

Keywords: Basic Education to Secondary Education Exam (TEOG), Science Test Anxiety, Science Class Titles, Basic Education, Secondary Education.

1. Giriş

Eğitim-öğretim süreci, bir gelişim basamağıdır ve bu süreçte öğrenciyi kaygılandıran en önemli unsur dersler ve sınavlardır Ülkemizde yapılan sınavlar ilköğretimden yükseköğretime kadar çeşitlilik göstermektedir (Karaca, Bektaş & Armağan, 2015). Ülkemizdeki nitelikli okul sayısının azlığı ve öğrenci sayısının fazlalığı nedeniyle öğrencilerin hedefledikleri ve istedikleri okullarda öğrenimlerini devam ettirmeleri pek mümkün görülmemektedir. Bu nedenle ülkemizde ortaöğretime geçiş sistemi kapsamında öğrenciler okullara yerleştirilmeye çalışılmaktadır (EARGED, 2010).

Ülkemizde son olarak 2013-2014 eğitim-öğretim yılında yapılan değişiklik ile Temel Eğitimden Orta Öğretime Geçiş (TEOG) sınavı yürürlüğe konmuş ve yapılmıştır. TEOG, 2014-2017 yılları arasında ülkemizde ortaöğretim öğrencilerinin geleceğinin belirlenmesi ile şekillenmesinde önemli bir role sahip olmuştur. Öğrencilerin ortaöğretim düzeyinde öğrenimlerini devam ettirecekleri liselere karar verilirken, bu kararın uygun yapılması gerekir (Metin, 2013). Örneğin; sınav başarısı sadece sınava hazırlıkla ilgili faktörlere önem vererek ya da bu faktörlere zaman ayırarak elde edilemez (Bal, 2011).

Öğrencilerin sınavlara hazırlanma süreçlerinde ve sınav sırasında istenmeyen bazı durumlarla karşı karşıya kalmalarının mümkün olduğunu göz ardı etmemek gerekir. Bunun yanında sınav öncesinde ve esnasında yaşanan kaygının, öğrencilerin mevcut durumlarını olduğundan daha güç hale getirecek düzeyde yoğunlaşması da mümkündür (Hanımoğlu & İnanç, 2011).

Kaygı, insanların davranışlarının anlaşılması açısından önemli bir kavram olmakla birlikte insan yaşamının değişmez en önemli etkenidir. Kaygı, yaşamın her alanında karşımıza çıkmaktadır. Kaygı durumu, doğumdan ölüme kadar devam eden bir süreçtir (Gençdoğan, 2006). Öğrencilerin girecekleri sınavlarda yaşadıkları stres ve taşıdıkları sorumlulukların fazla olması nedeniyle duygusal olarak yaşadıkları değişim ile kaygı yaşamamaları mümkün değildir.

Gelecek nesillerin mutlu ve huzurlu bireyler olarak yetiştirilmesi toplumun temel hedeflerinden biri olarak görülmektedir (Ateş, 2016). Bu temel hedeflerin başında en önemli süreç eğitim-öğretim sürecidir. Bu süreç bireyin bir gelişim basamağıdır ve bu süreç içinde bireyi kaygılandıran en önemli unsur sınavlardır (Gençdoğan, 2006).

Kişiyi özgü değişen ve sınava hazırlanan öğrencilerin yaşadıkları kaygı, onların hedeflerine ulaşmalarında bir basamak olarak gördükleri sınavlarda önemli bir engel olarak ortaya çıkmaktadır. Halbuki bireyin hayatında başarı son nokta olmamakla birlikte bu durumun bir süreç olduğunun farkına varmak kaygıyı normal seviyeye erdirtirecektir (Karakaş, 2013). Buradan hareketle bir sınav sisteminin hedefine uygun yapılabilmesi ve başarılı olabilmesi için o sistemin olumsuz veya olumlu özelliğinin tespit

edilmesi gerekir. Bu şekilde sınav sisteminin olumsuz özellikleri giderilmeye çalışılacak ve bu sınav sisteminin etki ettiği öğrencilerin olumsuzluklardan daha az etkilenmesi için önlemler alınacaktır (Metin, 2013). Bu nedenlerle bu araştırmanın Türkiye’deki tüm ortaokul öğrencilerini yakından ilgilendiren mevcut sınav sistemiyle ilgili öğrenci ve öğretmen görüşlerinin incelenmesinin sınavın etkinliğine ve ilgili alan yazına katkı sunacağı düşünülmektedir. Özellikle yeni sınav sisteminin zayıf ve güçlü yanları ile bu sınava yönelik öğretmen ve öğrencilerin sınav kaygıları ile ilgili görüşlerinin tespitinin, sistemin yenilenebilirliğine katkı sağlayacağı, mevcut olan ya da yaşanması muhtemel sorunların çözümüne dair öneri getirebileceği düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışmada öğrencilerin TEOG’a hazırlanma süreçlerinde fen bilgisi dersi ve sınavdaki fen bilgisi sorularına yönelik kaygıları tespit edilmiştir. Ilgaz’a (2006) göre öğrencilerin değişen dünyaya uyum sağlayabilmelerinde ve fen okur-yazarı olabilmelerinde fen eğitiminin önemi büyüktür. Öğrencilerin ilköğretim seviyesinde feni iyi öğrenmeleri, onların ilerleyen yıllarındaki yaşamlarını da olumlu yönde etkileyecektir. Öğrencilerin feni iyi öğrenebilmeleri bu derse ve bu derse yönelik sınavlara yönelik kaygılarının tespit edilmesi ve bu kaygıların giderilmesi ile mümkündür.

Kağıtçı’ya (2014) göre öğrencilerin, fen dersine yönelik kaygılarının oluşumuna neden olan faktörlerin belirlenmesine yönelik nitelikli araştırmalara ihtiyaç vardır. TEOG sınavına ilişkin ülkemizde yapılmış araştırmalar vardır (Birinci, 2014; Doğan & Demir, 2015; Kaşıkçı, Bolat, Değirmenci & Karamustafaoğlu, 2015; Kazan, Karaman, Akçalı & Şişmanoğlu, 2015; Özkan & Özdemir, 2014; Öztürk & Aksoy, 2014; Şad & Şahiner, 2016; Yerlikaya, 2014). Bu araştırmaların ortak yanı TEOG sınavının güçlü ve zayıf yanlarına yönelik öğretmen ve öğrenci görüşlerini tespit etmektir. Fakat milyonlarca öğrenciyi, öğretmenleri ve öğrenci velilerini ilgilendiren bir konuda geniş katılımlı ve daha çok sayıda araştırmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir (Şad & Şahiner, 2016).

Bu noktalardan hareketle bu çalışmada 2013-2017 yıllarında yapılan TEOG sınavına yönelik Kars ili genelinde öğrenci ve öğretmenlerin sınav kaygılarına yönelik görüşlerinin tespit edilmesinin, sonraki yapılacak sınavlara yönelik alınacak önlemler hususunda katkı sağlayabileceği düşünülmüştür. TEOG sınavı 2018 itibari ile kaldırılmış olsa bile Kars ilindeki fen bilgisi öğretmenleri ile 8. sınıf öğrencilerinin görüşleri doğrultusunda 2018-2019 yılından itibaren yapılacak olan Liselere Geçiş Sınavı’nda (LYS) öğretmen ve öğrencilerin sınav kaygılarının giderilebilmesine yönelik önlemler alınabilmesi noktasında önrmli olabileceği düşünülmektedir.

2. Yöntem

2.1. Araştırma deseni

Araştırmada tarama modeli kullanılarak TEOG sınavına yönelik fen bilgisi öğretmenleri ile 8. sınıf öğrencilerine yapılandırılmış sorular sorularak ve yazılı olarak görüşleri alınarak TEOG'a yönelik kaygıları tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen ve öğrenciler, katılımcıların rastgele yöntemle seçildiği basit olasılıklı (rastgele) örnekleme yoluyla belirlenmiştir.

2.2. Araştırma Problemi ve Alt Problemler

Araştırmanın problemini fen bilgisi öğretmenleri ile 8. sınıf öğrencilerinin temel eğitimden ortaöğretime geçiş sınavındaki (TEOG) kaygılarına yönelik görüşleri nelerdir? sorusu oluşturmaktadır.

Araştırmanın alt problemleri ise şunlardır:

- 1- TEOG, öğretmen ve öğrencilerin sınav kaygılarını azaltmakla mıdır? Neden?
- 2- Öğretmen ve öğrencilerin TEOG sınavına hazırlanırken fen bilgisi alanındaki sorulara ve fen bilgisi dersine yönelik kaygıları nelerdir?
- 3- Öğretmen ve öğrencilerin fen bilgisi dersinin hangi konularına yönelik kaygıları vardır?
- 4- Öğretmen ve öğrenciler sınav kaygısı ile baş edebilmek için neler yapmaktadırlar?
- 5- Öğretmen ve öğrencilerin TEOG sınavına hazırlık sürecinde fen bilgisi dersine yönelik kaygılarını giderme konusundaki önerileri nelerdir?

2.3. Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Kars İl merkezine bağlı 30 ortaokullarda görev yapan ve basit olasılıklı (rastgele) örnekleme yoluyla seçilen 50 fen bilgisi öğretmeni ile 1297 8. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Kars il merkezine bağlı ortaokulların 8. sınıfında öğrenim gören 1297 öğrencinin 668'i bayan, 629 erkek ve 50 fen bilgisi öğretmeninden 31'i bayan, 19'u erkektir.

2.4. Verilerin toplanması

Araştırmada veri toplama işlemi Kars İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan resmi izin belgesi ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama araçları 2016-2017 eğitim-öğretim bahar yarıyılında Kars il merkezine bağlı ortaokullardaki 8. sınıf öğrencileri ve fen bilgisi öğretmenlerine uygulanmıştır. Kars il merkezine bağlı olan 30 ortaokulda öğrenim gören 1297 öğrenci ile 50 fen bilgisi öğretmenine TEOG kaygısına yönelik kaygılarının neler olduğu sorularak bir ders saati süresinde bu konu hakkındaki düşüncelerini yazmaları istenmiştir. Yapılan araştırmada

gönüllülük esası temel alınarak öğretmen ve öğrencilerden soruları cevaplamaları istenmiştir. Öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine yönelik formların analizinde ortaya çıkan açıklayıcı ve çıkarımsal kodlar kullanılarak ana sorunlar ve temalar belirlenmeye çalışılmıştır (Miles & Huberman, 1984). Kars il genelindeki 1297 8. sınıf öğrencisi ile 50 fen bilgisi öğretmenine TEOG'a yönelik kaygılarının nedenleri tespit edilirken "araştırmacı üçgenleme tekniği" (Johnson & Christensen, 2004) kullanılmıştır. Öğretmen ve öğrencilerin TEOG'a yönelik kaygılarının belirlenmesinde üç uzman araştırmacı tarafından öğretmen ve öğrenci görüşlerine yönelik temalar tekrar kontrol edilerek görüş birliğine varılmıştır. Ayrıca çalışma grubundaki öğretmen ve öğrencilerin TEOG'a yönelik kaygıları ile ilgili tespit edilen temalar frekans olarak belirlenmiştir.

2.5. Verilerin analizi

Tarama yöntemi kullanılarak yapılan bu çalışmada 50 fen bilgisi öğretmeni ve 1297 ortaokul öğrencisinin TEOG sınavı ile ilgili yazılı görüşleri araştırmacı tarafından tekrar tekrar okunmuş, önceden belirlenen ve analiz anında ortaya çıkan açıklayıcı ve çıkarımsal kodlar kullanılarak ana sorunlar ve temalar belirlenmeye çalışılmıştır (Miles & Huberman, 1984). Veri analizi sonuçları "araştırmacı üçgenleme tekniği" (Johnson & Christensen, 2004) kullanılarak üç uzman araştırmacı tarafından tekrar kontrol edilerek görüş birliğine varılmıştır. Temaların belirlenmesinin ardından uzman görüşleri arasındaki tutarlılık % 82 olarak bulunmuştur. Tutarsız olan veri kesitleri üzerinde kodlayıcılar birlikte çalışmışlardır. Araştırmacılar tutarsız olan veri kesitleri üzerinde ortak bir fikir benimseyene kadar tartışmışlar ve uzlaşmaya varmışlardır (Lincoln ve Guba, 1985). Fen bilgisi öğretmenleri ve öğrencilerin sınav kaygıları ve bu kaygıların nedenlerine yönelik belirlenen temalar frekanslar halinde tablolastırılmıştır. Araştırmanın bulgular kısmında çalışmaya katılan öğretmenlerin ve öğrencilerin isimleri verilmemiştir.

3. Bulgular

Bu bölümde araştırmanın bulguları tablolastırılarak yorumlanmıştır. Öğrencilerin ve öğretmenlerin mevcut sınav sisteminin sınav kaygılarını ne kadar azalttığına ve öğrencilerin TEOG sınavına hazırlanırken fen bilgisi alanındaki sorulara ve fen bilgisi dersine yönelik kaygılarının var olup olmadığına, var ise fen bilgisi dersinin hangi konularına yönelik kaygılarının olduğuna, fen bilgisi dersine (TEOG sınavındaki fen bilgisi alanındaki sorulara) yönelik sınav kaygısı ile baş edebilmek için öğrencilerin neler yaptıklarına, öğretmenlerin öğrencileri sınava hazırlama süreçlerinde fen bilgisi dersine yönelik ne tür kaygılar taşıdıklarına ve taşıdıkları bu kaygıların üstesinden gelebilmek için neler yaptıklarına, öğrencilerin ve fen

bilgisi öğretmenlerinin TEOG sınavına hazırlık sürecinde fen bilgisi dersine yönelik kaygılarını giderme konusunda ne gibi önerilerde bulunduklarına yönelik görüşlerinin analizinden elde edilen temalar aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

3.1. TEOG'a Yönelik Öğrenci Görüşleri

“Mevcut sınav sistemi (TEOG) sınav kaygısını azaltmakta mıdır?” sorusuna öğrencilerin verdikleri yanıtlar Tablo 1’deki gibidir.

Tablo 1. TEOG’un sınav kaygısını azaltıp azaltmadığına ilişkin temalar

ÖĞRENCİLER	f
Evet	864
Hayır	433

Tablo 1’de görüldüğü gibi 1297 öğrenciden 864’nün TEOG’ un sınav kaygısını azalttığı, 433 öğrencisinde TEOG’un sınav kaygısını azaltmadığı şeklinde görüş bildirdiği belirlenmiştir.

“Mevcut sınav sistemi (TEOG) sınav kaygısını nasıl azaltmaktadır?” sorusuna öğrencilerin verdikleri yanıtlar tablo 2’ deki gibidir.

Tablo 2. TEOG’a yönelik kaygılar

ÖĞRENCİLER	f
Sınavda zor soru sorulması	127
Sınavda heyecanlanma	93
Sınavda kolay soru sorulması	59
Sınavda başarılı olacağını düşünerek motive olma	45
Özgüven duyma	41
Sınavın yılda iki kez, iki günde ve birkaç oturumda yapılması	26
Sınavın adaletli yapılması	23
Az üniteden soru sorulması	21

Tablo 2’de TEOG’a yönelik kaygılarla ilgili görüş bildiren 1297 öğrenciden 435’i “Mevcut sınav sistemi (TEOG) sınav kaygısını nasıl azaltmaktadır?” sorusuna yanıt vermişlerdir. Diğer 862 öğrenci bu soruyu boş bırakmıştır. Bu yanıtlara bakıldığında genel olarak; sınavın yılda iki kere, iki günde ve birkaç oturumda yapılması, sınavda kolay soru sorulması, öğrencilerin sınavda başarılı olacaklarına inanmaları ve başarılı olacaklarını düşünerek kendilerini motive etmeleri, sınavın adil yapılması ve sınavda kopya çekilmemesi nedenleri ile kaygı taşımadıkları şeklinde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Tablo 2 incelendiğinde TEOG’un sınav kaygısını azaltmadığına ilişkin “Nasıl?” sorusuna cevap veren öğrencilerin sınavda zor soruların sorulduğu ve heyecanlandıkları için kaygı duydukları şeklinde görüş bildirdikleri de belirlenmiştir.

Araştırmada bazı ortaokullardaki öğrencilerin “Mevcut sınav sistemi (TEOG) sınav kaygısını nasıl azaltmaktadır?” sorusuna yönelik bazı görüşlerden bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

“Sınava giren bir öğrenci çevredekilerin tepkileri yüzünden aile baskısı da var zaten, sınava girince onları düşünüp stresi artıyor. Çünkü hayatımızı belirleyen bir sınav, yeteneklerimizi ölçmüyor bu yüzden heyecanlanıyorum” [Sınavda heyecanlanma teması]

“Bazen sınavın kolay olduğunu düşünüyorum ve rahatlıyorum. Ama bazen de fazla yoruma dayalı olduğu için kaygı düzeyim artıyor ve psikolojik olarak olumsuz etkileniyorum” [Sınavda zor soru sorulması teması]

“Önceki yıllarda sınav sadece Haziran ayında oluyordu, daha stresliydi öğrenci. Şimdi ise dönem dönem ve aralar var, daha fazla test çözme imkânına sahibiz. Bu bizim için çok iyi” [Sınavın yılda iki kez, iki günde ve birkaç oturumda yapılması teması]

“Bu sistem kaygıyı azaltır. Çünkü eskiden yüz seksen sorudan sınav olunuyordu. Şimdi yirmi soru var ve yirmi dakika ara verilmekte ve bu daha iyi. En azından birinde yapamazsak diğer sınavda yapabilme şansımız var” [Sınavın yılda iki kez, iki günde ve birkaç oturumda yapılması teması]

“Sınavın olması öğrenciyi her şekilde kaygı ve strese sokar. Çok çalışan biri sınavı her şekilde yapar. Sınavın kolay olacağını ve az sayıda soru çıkacağını biliyorum ve bu beni rahatlatıyor, kaygımı azaltıyor” [Sınavda kolay soru sorulması teması]

“Evet, azaltmakta..Çünkü eski sınava göre bu sınav daha kolay ve molalar veriliyor, tek seferde yapılmıyor. Eğer birinci sınavda kötü yaparsam ikinci sınavda düzeltme şansım oluyor” [Sınavda kolay soru sorulması ve birkaç oturumda yapılması teması]

“Zamana yayılıyor, zaten ilk sınava girince artık biraz daha alışıyorsun ve heyecan azalıyor. Çünkü tek bir sınav olması yerine iki defa olunca ilk sınav kötü geçmişse ikincide daha çok hırslanır ve iyi bir liseye gidememe kaygısını azaltır” [Sınavın yılda iki kez, iki günde ve birkaç oturumda yapılması teması]

“Hayır, azaltmaz. Çünkü TEOG iki sınav olduğu için iki kat daha heyecanlanıyoruz, stres yapıyoruz ve çoğu öğrencinin bu sınav yüzünden psikolojisi bozuluyor” [Sınavda heyecanlanma teması]

“Biraz azalmakta. Eski sınav sistemine göre konu ağırlığı az olduğu için TEOG kaygıyı biraz azaltıyor. Öğrenciler diğer sınava az çalışıyorlardı ama şimdi sınava daha iyi hazırlanabiliyoruz. Kaygımız bir nebze de olsa azalmakta. Ama yine de her sınavda olduğu gibi bu sınavda da her öğrencinin kaygısı vardır” [Sınavda az soru sorulması teması]

“Hayır, azaltmamakta..Çünkü sekizinci sınıfta sınav oluyoruz. Seviye Belirleme Sınavı; altıncı, yedinci ve sekizinci sınıflarda oluyordu ve öğrenciler sisteme alışıyorlardı. Zaten “sınav” kelimesini duyunca her zaman korkmuş ve

heyecanlanmışımdır. Bu yüzden ben sınavlarda hele ki böyle önemli sınavlarda çok kaygılanır, heyecanlanır ve strese girerim” [Sınavda heyecanlanma teması]

“Sınav sayısı arttığı için stres de artmakta, sınavlarımız zor olmakta ve biz de yapamıyoruz. Bu yüzden daha çok kaygılanmaktayız” [Sınavın yılda iki kez, iki günde ve birkaç oturumda yapılması teması]

“Aksine arttırmakta. Bu sınavın tekrarı yok ve bu yaşta bu kadar ciddi bir sınava giriyoruz. Nasıl kaygısız olalım? Ayrıca sınavlarımız çok zor olduğu için çok fazla kaygılanıyoruz ve bu durum bizim daha çok ders çalışmamızı sağlıyor” [Sınavda zor soru sorulması teması]

“TEOG sınavına hazırlanırken Fen bilgisi alanındaki sorulara ve fen bilgisi dersine yönelik kaygılarınız var mı?” sorusuna öğrencilerin verdikleri yanıtlar Tablo 3’deki gibidir.

Tablo 3. TEOG sınavına hazırlanırken öğrencilerin fen bilgisi alanındaki sorulara ve fen bilgisi dersine yönelik kaygılarına ilişkin temalar

ÖĞRENCİLER	f
Evet	718
Hayır	579

Tablo 3’de görüldüğü gibi 1297 öğrenciden 718’inin TEOG’a hazırlanırken fen bilgisi alanındaki sorulara ve fen bilgisi dersine yönelik kaygılarının olduğu, 579 öğrencinin de TEOG’a hazırlanırken fen bilgisi alanındaki sorulara ve fen bilgisi dersine yönelik kaygılarının olmadığı şeklinde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.

“TEOG sınavına hazırlanırken Fen bilgisi alanındaki sorulara ve fen bilgisi dersine yönelik kaygılarınız nelerdir?” sorusuna öğrencilerin verdikleri yanıtlar Tablo 4’deki gibidir.

Tablo 4. Öğrencilerin TEOG sınavına hazırlanırken fen bilgisindeki alanındaki sorulara ve fen bilgisi dersine yönelik kaygılarına ilişkin temalar

ÖĞRENCİLER	f
Basit makinelerle ilgili sorularının zor olması	52
Soruların tamamının zor olması	48
Soruların kolay olması	47
Özgüven olması ve kaygı olmaması	41
Soruları anlayamamak ve yanlış yapmaktan kaygılanmak	22
Bütün konulardan soru sorulması ve konuları yetiştirememek	12
Sınav süresinin yetersizliği	5

Tablo 4’de TEOG’a yönelik kaygı taşıdıklarını ifade eden 718 öğrenciden 227’si “TEOG sınavına hazırlanırken fen bilgisi alanındaki sorulara ve fen bilgisi dersine yönelik kaygılarınız nelerdir?” sorusuna yanıt vermişlerdir. Bu öğrencilerden TEOG sınavına hazırlanırken fen bilgisi alanındaki sorulara ve fen bilgisi dersine yönelik kaygıları ile ilgili; sınavda çıkan

soruların zor olması, basit makinelerle ilgili soruları çözememeleri, fen bilgisi konularının tamamından soru sorulması ve sınava kadar konuları yetiştirememeleri, sınav sorularını anlayamamaları ya da sınav sorularını yanlış cevaplamaktan korktukları, verilen sürenin yetersiz olması şeklinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Sınava yönelik kaygıları olmayan öğrencilerin ise sınavda sorulan soruların kolay olması ile öğrencilerin bilgilerine ve kendilerine güvenmeleri nedeniyle kaygılarının olmadığı şeklinde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.

Bu araştırmada 8. sınıf öğrencilerinin TEOG sınavına hazırlanırken fen bilgisi alanındaki sorulara ve fen bilgisi dersine yönelik kaygıları ile ilgili görüşlerinden bazı örnekler aşağıdaki gibidir:

“Fen öğretmenlerimiz sayesinde her denemede sıfır yanlışım çıkıyor, kendime güveniyorum. Bu yüzden fen konusunda kaygım yok” [Özgüven olması ve kaygı olmaması teması]

“Çalışırsam başaracağıma inanıyorum. Bu yüzden kaygı duymuyorum” [Özgüven olması ve kaygı olmaması teması]

“Her zaman basit makineleri anlamamışumdır ve bunun nedeni öğretmenimden kaynaklanıyor” [Basit makinelerle ilgili soruların zor olması teması]

“Fen dersine çalışıyorum, çabalıyorum. Fakat basit makineler konusunu anlamıyorum ve sınavda zorluk yaşıyorum, soruları yapamıyorum” [Basit makinelerle ilgili soruların zor olması teması]

“Sınavda soruların zor olması bizi kaygılandırıyor. Daha çok basit makineler konusunda yapamayacağım diye korkuyorum, bu da beni çok etkiliyor” [Basit makinelerle ilgili soruların zor olması teması]

“TEOG sınavında bütün konulardan soru çıkması ve özellikle de anlamadığımız soruların çıkması ve sınavdan düşük not almak beni endişelendiriyor” [Soruları anlayamamak ve yanlış yapmaktan kaygılanmak teması]

“Sınavda soruların zor sorulması ve bize verilen sürenin yetersiz olması sonucunda soruları yapamamak ve düşük not almak beni kaygılandırır” [Sınav süresinin yetersizliği teması]

“Kendime güveniyorum. Çünkü çok çalıştım ve sınavın hakkını verdim. Bu yüzden kaygı duymuyorum” [Özgüven olması ve kaygı olmaması teması]

“Fen dersine yönelik kaygı duyuyorum. Basit makineler konusunu anlayamıyorum. Çünkü basit makineleri anlamamış olmamın nedeni öğretmenimizin konuya hâkim olmaması ve yeterli kaynak bulunmaması” [Basit makinelerle ilgili soruların zor olması teması]

“Basit makineler konusu çok zor ve uzun çalışmayı gerektiriyor. Çalışmak için de yeterli zaman bulamıyoruz” [Basit makinelerle ilgili soruların zor olması teması]

“Fen bilgisi dersinin hangi konularına yönelik kaygı duyuyorsunuz?” sorusuna öğrencilerin verdikleri yanıtlar Tablo 5’deki gibidir.

Tablo 5. Öğrencilerin TEOG sınavında kaygı duydukları fen konuları

ÖĞRENCİLER	f
Basit makineler	426
Mitoz ve mayoz	67
DNA ve genetik kod	28
Maddenin yapısı ve özellikleri	19
Işık ve ses	4
Elektrik	3

Tablo 5’de 1297 öğrenciden 547 öğrenci “Fen bilgisi dersinin hangi konularına yönelik kaygı duyuyorsunuz?” sorusuna yanıt vermişlerdir. Diğer öğrenciler bu soruya cevap vermemişlerdir. Tablo 5’de öğrencilerin TEOG sınavında fen bilgisi dersinin en fazla basit makineler konusuna yönelik kaygı duydukları görülmektedir, sonrasında mitoz ve mayoz bölünme konusuna yönelik kaygı duydukları, DNA ve genetik kod, elektrik ile ışık ve ses konularına yönelik de kaygı yaşadıkları şeklinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Araştırmada “Fen bilgisi dersinin hangi konularına yönelik kaygı duyuyorsunuz” sorusuna ilişkin bazı öğrenci görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Mitoz ve mayoz konularını çok karıştırıyorum. Bu yüzden kaygılanıyorum”
[Mitoz ve mayoz teması]

“Basit makineler konusunda biraz kaygı duyuyorum. Fakat sorular genellikle yorum sorusu olduğu için o kadar da endişeli değilim” [Basit makineler teması]

“Maddenin yapısı ve özellikleri konusunda çok zorlanıyorum. Çünkü uzun bir konu ve ezber yapılacak çok şey var” [Maddenin yapısı ve özellikleri teması]

“Işık ve ses konusunda zorlandığımı düşünüyorum” [Işık ve ses teması]

“Basit makineleri anlıyorum ama derslerde çözemiyorum, bundan da kaygı duyuyorum. Çünkü karmaşık ama öğretmenimiz ve dershanedeki öğretmenlerimiz çok iyi anlatıyor. Bence biraz daha çalışsam pekiştirme yapsam kaygı duymayacağım” [Basit makineler teması]

“Basit makineler konusunda kaygı duyuyorum. Çünkü zor bir konu ve hiçbir şey bilmiyoruz yeni olduğundan” [Basit makineler teması]

“Mitoz ve mayoz konusunu öğretmen ne kadar anlatsa da zor bir konu. Anlayamıyorum” [Mitoz ve mayoz teması]

“Basit makineler konusunda zorlanıyorum. Çünkü çalışmak için zaman kısıtlı”
[Basit makineler teması]

“Basit makineler. Çünkü daha önce girenler çok zor olduğunu söylüyor ve en ufak bir işlem hatasından bir soru gidiyor” [Basit makineler teması]

“Basit makineler konusunda kaygı duyuyorum, çünkü yeni eklendi. Yeterli soru yok, anlamıyorum. Zaten bu yüzden de yapamıyorum” [Basit makineler teması]

“Fen bilgisi testinde konular biraz zor. Yeni eklenen basit makineler konusunda biz de zorlanıyoruz. Sınavda “yapamayacağım” diye korkuyorum” [Basit makineler teması]

“Fen bilgisi dersine yönelik (TEOG sınavındaki fen bilgisi soruları) sınav kaygınız ile baş edebilmek için neler yaparsınız?” sorusuna öğrencilerin verdikleri yanıtlar Tablo 6’daki gibidir.

Tablo 6. Öğrencilerin fen bilgisi dersine yönelik sınav kaygıları ile baş edebilmeleri için neler yaptıklarına yönelik temalar

ÖĞRENCİLER	f
Ders çalışma	386
Test çözme	172
Sakinleşme, motive olma, özgüven	75
Konu tekrarı yapma	50
Heyecanını yenme	40
Nefes alıp verme	18
İyi beslenme	17
Dua etme	16
Gelecek kaygısı	13
Rehber öğretmeninden yardım isteme	10
Dinlenme	7
Ezber yapma	4

Tablo 6’da 1297 öğrenciden 808 öğrenci ““Fen bilgisi dersine yönelik (TEOG sınavındaki fen bilgisi soruları) sınav kaygınız ile baş edebilmek için neler yaparsınız?” sorusuna yanıt vermişlerdir. Diğer öğrenciler bu soruyu yanıtlamamışlardır. Tablo 6’da öğrencilerin fen bilgisi dersine yönelik sınav kaygıları ile baş edebilmek için; en fazla TEOG sınavına yönelik ders çalıştıkları ve yine TEOG sınavına yönelik test çözdükleri şeklinde görüş bildirdikleri dikkat çekmektedir. Sonrasında konu tekrarı yaptıkları şeklinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Ayrıca kendilerini sakinleştirmeye çalıştıkları, kendilerini motive ettikleri ve kendilerine güvendikleri şeklinde görüş bildirdikleri, dua ettikleri, hırs yaparak ya da heyecanlarını yenerek, derin derin nefes alarak, geleceği düşünerek, dinlenerek (örn. müzik dinleyerek), okul rehber öğretmeninden yardım isteyerek, iyi beslenerek sınav kaygıları ile baş ettikleri şeklinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir.

Öğrencilerin “Fen bilgisi dersine yönelik (TEOG sınavındaki fen bilgisi alanındaki sorulara) sınav kaygınız ile baş edebilmek için neler yaparsınız?” sorusuna ilişkin görüşlerinden bazı örnekler aşağıdaki gibidir:

"Basit makineler üzerinde daha fazla durmaya çalışacağım. Bol bol konu tekrarı yapıp, test çözüp eksiklerimi TEOG sınavına kadar gidermeye çalışırım" [Test çözme ve konu tekrarı yapma temaları]

"Heyecanımızı yenmeliyiz ve konuları öğrenmemize yardımcı olması için öğretmenime soru sorarak anlamaya çalışırım ve rehber öğretmenimle konuşurum. Sonra da Allah'a dua ederim" [Rehber öğretmenden yardım isteme ve dua etme teması]

"Adapte olurum. Daha fazla çalışıp yaparım diye pozitif olmaya ve iyi şeyler düşünmeye çalışırım. Kendimi motive ederim" [Sakinleşme, motive olma, özgüven teması]

"O sınava çok çalıştığımı hatırlayıp emeğimin karşılığını alacağımı düşünüp boşu boşuna heyecanlandığımı anlarım. Yani yapabileceğimin hayalini kurup kendime inanırım çünkü hayal etmek başarmanın yarısıdır" [Sakinleşme, motive olma, özgüven teması]

"Daha çok çalışacağım ve öğretmenimden bu konuları biraz daha anlatmasını isteyeceğim. Bol tekrar ve bol test bu soruna çözüm olabilir" [Test çözme ve konu tekrarı yapma temaları]

"Daha iyi çalışırım, sınava yönelik daha çok soru çözmeye çalışırım, sınava kadar elimdeki bütün testleri bitirmeye çalışırım, kendime inanırım, sınava rahat girmeye çalışırım" [Sakinleşme, motive olma, özgüven ve test çözme temaları]

"Stresten kurtulup bol bol ders çalışırım, çok soru çözerek ve zihnimde iyice oturana kadar soru tipini görerek yaparım, sıkı çalışırım. Zaten gerisi kolay" [Ders çalışma ve test çözme teması]

"TEOG'da sorulabilecek fen bilgisi konularına yönelik bütün testleri çözmeye çalışırım. Bu iş, bol tekrar ve testten geçer. Tekrar yapıp, test çözersek bu işi başarabiliriz" [Test çözme ve konu tekrarı yapma temaları]

"Daha çok çalışarak, konun tekrarı yaparak, konuları pekiştirmeye çalışarak, anlamadığım soruları hocaya sorarak ve anlatmasını isteyerek, hocalardan yardım isteyerek kaygılarımı yenerim" [Ders çalışma ve konu tekrarı yapma temaları]

"Bilmediğim konulara yönelik ders çalışırım, eksiklerimi gideririm, soru çözerim. Çok çalışınca ve kendine güvenince kaygı kalmaz diye düşünüyorum" [Konu tekrarı yapma, test çözme ile sakinleşme, motive olma, özgüven temaları]

"Heyecanımı azaltarak kendimi sakinleştirmeye çalışırım, hayatta her şeyin sınav olmadığına kendimi inandırırım" [Heyecanını yenme teması]

"Önce kendimize güvenimiz olmalı, kendimce nefes alıp verme egzersizi yaparak sınava kaygısız bir şekilde giriyorum" [Nefes alıp verme ve sakinleşme, motive olma, özgüven temaları]

"Fen bilgisi dersi çok iyi anlatılıyor ve sınava daha çok ders çalışarak, daha çok test çözüp her zaman konuları tekrar ederek girersek kaygılarımızla baş edebiliriz" [Ders çalışma ve test çözme temaları]

"Sınav çok erken tarihte yapılıyor. Bu süre zarfında konuları yetiştiremiyorum. Okulda ödev yaparak vaktim gidiyor. Daha çok test çözüp, konu tekrarı yaparsam kaygımın olmayacağını düşünüyorum" [Test çözme ve konu tekrarı yapma temaları]

3.1. TEOG'a Yönelik Öğretmen Görüşleri

TEOG'a yönelik kaygılarla ilgili öğrenci görüşlerinden sonra aşağıdaki tablolarda öğretmen görüşlerine yönelik temalar ve frekanslar ile örnek açıklamalar verilmiştir.

Öğretmenlerin "TEOG sınavı, sınav kaygısını azaltmakta mıdır?" sorusuna verdikleri yanıtlar Tablo 7'deki gibidir.

Tablo 7. TEOG'un sınav kaygısını azaltıp azaltmadığına ilişkin temalar

ÖĞRETMENLER	f
Evet	44
Hayır	6

Tablo 7'de 50 fen bilgisi öğretmeninden 44'nün TEOG'un sınav kaygısını azalttığı, 6 öğretmenin de TEOG'un sınav kaygısını azaltmadığı şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir.

"TEOG sınavı, sınav kaygısını nasıl azaltmaktadır?" sorusuna yönelik öğretmen görüşlerine yönelik temalar Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. TEOG'un sınav kaygısını nasıl azalttığına ilişkin temalar

ÖĞRETMENLER	f
Sınavın döneme yayılması	22
Herkesin kaygı taşıması	10
Oturumlar arası mola olması	5
Öğrencilerin kendi okullarında sınava girmesi	4
Telafi yapılması	2
Az ünitelerden soru sorulması	1

Tablo 8'de 50 öğretmenden 44'ü "TEOG sınavı, sınav kaygısını nasıl azaltmaktadır?" sorusuna yanıt vermişlerdir. Diğer 6 öğretmen bu soruyu yanıtlamamışlardır. Tablo 8'de TEOG'un sınav kaygısını azalttığını düşünen öğretmenlerin "Nasıl?" sorusuna verdikleri yanıtlara bakıldığında; fen bilgisi öğretmenlerinin sınavın yılda iki defa zamana yayılarak yapılması, oturumlar arası molaların olması, telafi yapılması, az ünitelerden soru sorulması, öğrencilerin kendi okullarında sınava girmeleri, sınav sisteminin eşitlikçi şekilde yapılması şeklinde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.

Araştırmada bazı fen bilgisi öğretmenlerinin "TEOG sınavı, sınav kaygısını kaygısını nasıl azaltmaktadır?" sorusuna yönelik bazı görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

"Çok azalttığını düşünmüyorum ama eskiye oranla daha az olduğunu kesin. En azından sınavda ara verilmekte ve tek bir sınav olmamakta. Yani öğrencinin telafi

Fen Bilgisi Öğretmenleri İle 8. Sınıf Öğrencilerinin Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) Sınavındaki Kaygılarına Yönelik Görüşleri (Kars İli Örneği)

şansı var. Sınav kaygısı her türlü sınav sisteminde devam ediyor” [Oturumlar arası mola olması ve telafi yapılması temaları]

“Her dönem bir sınav yapılması öğrencilerin sınav biçimine alışmasını kolaylaştırır. Ancak yine de kaygıyı azalttığını düşünmüyorum. Sonuçta yine bir yıl boyunca sınav için çabalanıyor ve sınava verilen önem artıyor” [Sınavın döneme yayılması teması]

“Evet, fazla ünite olmaması ve geçmiş yıllardan soru sorulmaması kaygıyı azaltıyor. Ama sonuçta bir geçiş süreci olacağı için her türlü öğrenci kaygı yaşayacaktır” [Az üniteden soru sorulması teması]

“Bence evet, azalttı. Öğrenciyi tek bir sınava bağlı olmaktan kurtardığı için bir nebze de olsa kaygı azaldı. Sınavın iki güne yayılması iyi oldu. Öğrencilerin de kendi okullarında sınava giriyor olmaları ayrıca rahatlatıcı bir durum oldu” [Sınavın döneme yayılması ve öğrencilerin kendi okullarında sınava girmesi temaları]

“Bu sınav, sekizinci sınıfa kadar büyük bir sınava girmemiş öğrencilerin kaygısını daha çok arttırıyor bence. Hele ikinci dönem yapılan sınav, konu çok fazla biriktiği için öğrencilerin gözünü daha da korkutuyor” [Sınavın döneme yayılması teması]

“Sınav sayısının artması ve zamana yayılması sınav kaygısını azaltmaktadır. Önceki sınavlarda soruları cevaplarken verilen sürenin kısıtlı olması öğrenciyi daha fazla tedirgin etmekteydi. Oysa şimdi öğrenciler sınav sorularını daha rahat cevaplamaktadır” [Sınavın döneme yayılması teması]

Fen bilgisi öğretmenlerinin “Öğrencileriniz fen bilgisi dersine yönelik ne tür sınav kaygıları taşırlar?” sorusuna verdikleri yanıtlara ilişkin temalar Tablo 9’deki gibidir.

Tablo 9. Öğretmenlerin TEOG sınavında fen bilgisi dersine ilişkin öğrencilerinin ne tür kaygı taşıdıklarına ilişkin temalar

ÖĞRETMENLER	f
Bazı soruları anlayamama	22
Motivasyon ve dikkat eksikliği	13
Konuları yetiştirememe	6
Soru çözerken öğrencilerin acele etmesi	5
Fırsat eşitsizliği	2

Tablo 9’da 50 öğretmenden 48’i “Öğrencileriniz fen bilgisi dersine yönelik ne tür sınav kaygıları taşırlar?” sorusuna yanıt vermişlerdir. Diğer 2 öğretmen bu soruyu yanıtlamamıştır. Tablo 9’da görüldüğü gibi fen bilgisi öğretmenlerinin, öğrencilerinin sınava hazırlanma süreçlerinde; sınava yönelik bazı konuları anlamadıkları, sınav sırasında motivasyon ve dikkat eksikliği yaşayarak ve yorum gerektiren sorulara takılarak heyecan yapmaları ve soruları doğru yanıtlayamamaları, sınavda özel ve devlet okullarının birlikte değerlendirilerek fırsat eşitsizliğinin olması, öğrencilerin sınav sorularını hiç okumadan cevaplamaları, sınavın dönem içinde yapılması nedeni ile öğretim programını yetiştirmek için kendilerinin

zorlandıkları ve öğrencilerine soru çözdüremedikleri şeklinde kaygı yaşadıklarına ilişkin görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.

“Öğrencileriniz fen bilgisi dersine yönelik ne tür sınav kaygıları taşırlar?” sorusuna ilişkin fen bilgisi öğretmenlerinden bazılarının görüşlerinden örnekler aşağıdaki gibidir.

“Özellikle Fizik konularını çocukların anlaması zor olduğu için “Fizik, daha basit yollarla nasıl anlatılır?” diye çok düşünüyorum. Ama bu konuda bir kaygı taşımıyorum” [Bazı soruları anlayamama teması]

“En büyük kaygım bazı öğrencilerin hiç okumadan sorulara cevap verip, bir, iki, ya da üç soruyu doğru cevaplayıp, okul ve sınıfımın ortalamasını düşürmesidir” [Soru çözerken öğrencilerin acele etmesi teması]

“Öğrencinin sınav esnasında yaşadığı herhangi bir olumsuzluk yüzünden tüm emeklerinin heba olması beni kaygılandırır. Yani geleceğin iki saat gibi kısa süreye sığdırılması ve fırsat eşitsizliği” [Soru çözerken öğrencilerin acele etmesi teması]

“Bu sınav fen bilgisi ve matematiği anlama, yorumlama, problem çözme becerisine sahip olma” gibi becerileri kapsıyor. Kaygılarım, öğrencilerimin konuyu öğrendikten sonra yorumlama yeteneklerinin yeterli düzeyde olmamasıdır” [Bazı soruları anlayamama teması]

“Konuların somutlaştırılmadığı durumlarda iyi anlaşılmasında kaygı taşıyorum ve öğrencilerin derse olan ön yargılarının öğrenmeyi olumsuz etkilediği yönünde kaygı duyarım” [Bazı soruları anlayamama teması]

“Öncelikle öğrencilerin okuduklarını anlamaları konusunda kaygılanıyorum. Çünkü öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları az ve konuyu bilseler bile soruyu anlamadıkları ya da yanlış anladıklarında soruları da yanlış çözüyorlar” [Bazı soruları anlayamama teması]

“Özellikle “Kuvvet ve Hareket” ünitesinin öğrenciler tarafından yeterince anlaşılmasından kaygı duyuyorum. Fakat günlük hayata yönelik konular olduğu için dikkat çekme konusunda bir sıkıntı yok” [Bazı soruları anlayamama teması]

“Kazanım dışı soru gelmesi, konuların sınava kadar yetişmemesi ve istenilen kazanımlara ulaşmak için verilen zamanın yetersiz olmasından kaygı duyuyorum” [Konuları yetiştirememe teması]

“Elimden gelenin fazlasını yapıyorum ama hala “eksik bir şey kaldı mı?” diye düşünmeden edemiyorum. Her yıl “konular yetişecek mi?” diye telaşlanıyorum. [Konuları yetiştirememe teması]

“Öğrencilerinizin TEOG sınavına hazırlanırken fen bilgisi alanındaki sorulara ve fen bilgisi dersine yönelik kaygıları ile baş edebilmeleri için neler yaparsınız?” sorusuna yönelik öğretmen görüşleri Tablo 10’daki gibidir.

Tablo 10. Öğretmenlerin TEOG'a yönelik öğrenci kaygılarına yönelik görüşlerine ilişkin temalar

ÖĞRETMENLER	f
Sürekli konu tekrarı yaptırarak	20
Çocukların anladıkları şekilde dersi anlatarak	7
Sınavın zor olmadığını testleri çözüp göstererek	7
Öğrencilere rahatlatıcı etkinlikler düzenleyerek	6
Ders çalışmaya teşvik ederek	4
Kitap okumaya teşvik etmek	3
Yoruma dayalı soruların sorulmasını isteyerek	1

Tablo 10'da 50 öğretmenden 48'i "Öğrencilerinizin TEOG sınavına hazırlanırken fen bilgisi alanındaki sorulara ve fen bilgisi dersine yönelik kaygıları ile baş edebilmeleri için neler yaparsınız?" sorusuna yanıt vermişlerdir. Diğer 2 öğretmen bu soruyu cevaplamamıştır. Tablo 10' da görüldüğü gibi fen bilgisi öğretmenleri, öğrencilerini TEOG sınavına hazırlarken onların fen bilgisi alanındaki sorular ile fen bilgisi dersine yönelik kaygılarını azaltabilmek için onlara sınavda çıkabilecek farklı soru tiplerini göstererek ve konu tekrarı yaptırarak, öğrencilerini sınav hakkında sürekli bilgilendirerek ve sınavın zor olmadığını örnek testlerle göstererek, öğrencilere rahatlatıcı etkinlikler düzenleyerek, öğrencilere onların anladıkları şekilde dersi anlatarak, onları ders çalışmaya ve kitap okumaya teşvik ederek sınav kaygıları ile baş edebilecekleri şeklinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir.

"Öğrencileriniz TEOG sınavına hazırlanırken fen bilgisi alanındaki sorulara ve sınava hazırlanma süreçlerinde fen bilgisi dersine yönelik kaygıları ile baş edebilmek için neler yaparsınız?" sorusuna yönelik bazı öğretmen görüşlerinden örnekler aşağıdaki gibidir.

"Bazı sorular fazla bilimsel bilgi gerektirmiyor. Yalnızca okuyarak yapılacak sorular oluyor. Arada bu tarz soruların sorulacağını öğrencilerime göstermeye çalışıyorum. Vakit buldukça çocukları rahatlatıcı etkinlikler yapıyoruz ve sınavın her şey olmadığını vurguluyoruz" [Öğrencilere rahatlatıcı etkinlikler düzenleyerek teması]

"Öğrenciler sınava yönelik çalıştıkları için okuyup anlama etkinliklerine zaman ayırmak imkânsız. Bu yüzden çok test çözerek soru tarzlarına alışma etkinlikleri yapıyorum ve öğrencilerle sık sık iletişim halinde olup onları gözlemleyerek, konuşarak ve farklı soru tiplerini görmelerini sağlayarak sınav kaygılarını gidermeye çalışıyorum" [Sınavın zor olmadığını testleri çözüp göstererek teması]

"Dersi sevdirmeye çalışırım. Konuları görsellerle destekleyip somutlaştırmaya çalışırım. Daha çok örnekte konuyu pekiştiririm ve öğrencilerimin soruyu okudukları ve anladıkları takdirde yapabileceklerini, soruların zor olmadığını söylerim" [Sınavın zor olmadığını testleri çözüp göstererek teması]

"Öğrencilerimi derste daha çok tekrar yapmaya ve daha çok soru çözmeye yöneltirim. Öğrencilere baskı kurulmamalı, öğrenci rahat bırakılmalı yani kısacası öğrenci motive edilmeli" [Sürekli konu tekrarı yaptırarak teması]

“Öğrencilerime sınavda okuduklarını anlamaları için kitap okumalarını tavsiye ediyorum. Dersi iyi dinleyip, konunun mantığını anlamalarını istiyorum ve daha somut, günlük hayatla iç içe, yaşanabilir örnekler ile konuyu anlatmaya çalışıyorum” [Kitap okumaya teşvik etmek teması]

“Olay sadece öğretmenle bitecek olsa ben elimden geleni yapmış taraf olurdum. Benden kaynaklanan bir eksiklik olmasın diye konuyu anlatmadan önce ders çalışıyorum. Soru bankalarını tarıyorum, çeşitli soru örneklerini bol bol çözüyorum ama öğrencilerim ev işi yapmaktan, hayvanlarıyla ilgilenmekten eve gidince konu tekrarı yapmaya, oturup çalışmaya fırsat bulamıyorlar. Dağıttığım testleri çözümüyorlar. Yani bizde kaygı bitmez” [Sınavın zor olmadığını testleri çözüp göstererek teması]

“Öğrencilerimden işlediğim konuları bol bol tekrar etmelerini isterim. Dersi günlük hayatla ilişkilendirip onların anlayacağı dille anlatarak dersi sevdirep bu sorunu ortadan kaldırmaya çalışırım ve derste yaptıklarımızı günlük hayata uyarlamalarını söylerim” [Sürekli konu tekrarı yaptırarak teması]

Fen bilgisi öğretmenlerine yöneltilen “TEOG sınavına hazırlık sürecinde fen bilgisi dersine yönelik öğrencilerin kaygılarını giderme konusunda diğer öğretmenlere ne gibi önerilerde bulunursunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlara ilişkin temalar Tablo 11’de görülmektedir.

Tablo 11. Öğretmenlerin TEOG sınavına hazırlık sürecinde öğrencilerinin fen bilgisi dersine yönelik kaygılarını giderme konusundaki temalar

ÖĞRETMENLER	f
Soru çözümü yaptırma	15
Öğrencinin kendisine güvenerek başarılı olacağına inandırma	12
Konuları günlük hayatla ilişkilendirme	10
Konu tekrarı yapma	3
Sınava yönelik ders saatini arttırma	3
Rehberlik yapma	3
Kitap okumaya teşvik etme	2
Fen bilgisi dersinden kaygı duymama gerektiğini anlatma	2

Tablo 11’de görüldüğü gibi “TEOG sınavına hazırlık sürecinde fen bilgisi dersine yönelik öğrencilerin kaygılarını giderme konusunda diğer öğretmenlere ne gibi önerilerde bulunursunuz?” sorusuna 50 öğretmenin tamamı cevap vermiştir. Tablo 11’de fen bilgisi öğretmenlerinin, öğrencilerinin fen bilgisi dersine yönelik kaygılarını giderme konusunda diğer meslektaşlarına; ders ve konu tekrarı yaparak test çözmek, sınava yönelik öğrencilere rehberlik yapmak, istemsiz ortaya çıkan rekabetten öğrencilerin kendilerine güvenerek başarılı olacaklarına onları inandırmak, yaparak yaşayarak öğrenilen fen dersinden korkmamaları gerektiğini göstermek, öğrencilere geçmiş yıllarda çıkmış soruları çözündürerek onların

sınavın kolay olduğunun farkına varmalarını sağlamak şeklinde önerilerde bulundukları tespit edilmiştir.

“TEOG sınavına hazırlık sürecinde fen bilgisi dersine yönelik öğrencilerin kaygılarını giderme konusunda diğer öğretmenlere ne gibi önerilerde bulunursunuz?” sorusuna bazı fen bilgisi öğretmenlerinin sunduğu önerilerden örnekler aşağıdaki gibidir.

“Çocuklar özellikle okuduğu cümleyi anlama konusunda kaygılar taşır. Onlara bol bol kitap okumalarını öneriyorum. Zaten dersin zor olduğuna dair ön yargıları var. Bu ön yargılarını kırma konusunda onlara sürekli bilgilendirme yapıyorum” [Kitap okumaya teşvik etme, rehberlik yapma ve konuları günlük hayatla ilişkilendirme temaları]

“Kendilerine güvenmeleri gerektiğini, başarının yalnızca çalışmakla mümkün olduğunu söylüyorum. Fen konularıyla ilgili modeller kullanıyorum” [Öğrencinin kendisine güvenerek başarılı olacağına inandırma ve konuları günlük hayatla ilişkilendirme temaları]

“Fen bilgisi dersi korkulacak bir ders değil. Hayatın içinde olan her şey fen bilgisiyle açıklanabilir. Bu yüzden öğrencilerime daha çok günlük hayattan örnekler vererek öğrenmelerinin kalıcılığını arttırmaya çalışıyorum. İşlediğim konuları günlük hayat ile ilişkilendirmelerinin onların sınav kaygılarını azaltacağını düşünüyorum ve söylüyorum” [Konuları günlük hayatla ilişkilendirme teması]

“Konu anlaşılana kadar çalışıyorum, bol soru çözüyorum, testlerde öğrencilerimin yapamadıkları soruların üzerine giderek eksiklikleri tamamlamalarını sağlıyorum. [Konu tekrarı yapma ve soru çözme temaları]

“Dönem içinde okul tarafından sınavlar hakkında seminerler verilmeli. Okulların kendi aralarında bir yarış haline sokulması durumu öğretmenlerin ezilmesine sebep olmaktadır” [Rehberlik yapma teması]

“Ellerinden geleni yapmalarını, bana her zaman her şeyi danışabileceklerini, anlamadıkları konularda ve sorularda tekrar benden yardım isteyebileceklerini söylerim. Kaygılanacak çok bir durum yok. Dersin derste dinlenilmesi ve yeterince soru çözülmesi halinde TEOG’un onların başarılarını olumlu yönde etkileyeceğini öğrencilerime anlatırım” [Öğrencinin kendisine güvenerek başarılı olacağına inandırma ve rehberlik yapma temaları]

“Konuları sınava yetiştirme durumu sağlandıktan sonra sürekli soru çözmek, sınavın yapılabilir olduğunu öğrenciye göstermek sınav kaygısını azaltır” [Konu tekrarı yapma ve soru çözme temaları]

“Öğrencilerimi okulun rehber hocasına yönlendirebilirim. Ben de sınava hazırlanma sürecinde onlara rehberlik ederim” [Rehberlik yapma teması]

“Okullarda sınav kaygısı ve TEOG sınavının içeriğiyle ilgili seminerler verilmeli ve daha çok rehberlik yapılmalıdır. Öğrenciler dersi derste öğrenip, düzenli tekrarlar yapmalı ve TEOG sınavının sıradan bir yazılı sınavdan farkının olmadığı onlara aktarılmalı” [Rehberlik yapma ve konu tekrarı yapma temaları]

“Kaynaklarımız iyi olmalı. TEOG sınavı sadece ders kitabıyla atlatılabilecek bir süreç değil. İyi kitaplarımız olmalı. Öğrenciler beşinci sınıftan başlayarak test çözmeyi öğrenmeliler, bu alışkanlığı kazanmalılar. Ders saatlerimiz bunu yaptırmak için yetmiyor. En azından sekizinci sınıflarda amaç TEOG sınavı ise ders saatinin sayısı arttırılmalı” [Soru çözdürme ve sınava yönelik ders saatini arttırma temaları]

“Bence “fen” demek, “hayat” demek. Fen bilgisi dersini günlük hayatla ilişkilendirip öğrencilerin anlayacağı dille konuşursak kaygı ortadan kalkar” [Konuları günlük hayatla ilişkilendirme teması]

“Soyut olanı somutlaştırmalarını, ezberden çok uygulamalar yaparak bir yaşantı geçmişi oluşturmalarını, çıkan soruları iyi analiz ederek çalışmalarına o doğrultuda yön vermelerini öneririm” [Konuları günlük hayatla ilişkilendirme teması]

“Kaygıların giderilmesi zor bir süreç. Bunun için; idare, öğretmen, öğrenci ve veli birlikte hareket etmelidir. Özellikle de veli öğrenciyi etrafındaki diğer öğrencilerle kıyaslamamalı ve sınava hazırlanma sürecinde çocuklarına karşı olumlu tutum sergilemelidirler” [Rehberlik yapma teması]

“Öğrencilerinin kendilerine güvenmeleri noktasında onlara yardımcı olmalarını, bol konu tekrarı yapmalarını ve fen konularını günlük hayata uyarlayarak işlemlerini öneririm” [Öğrencinin kendisine güvenerek başarılı olacağına inandırma ve konuları günlük hayatla ilişkilendirme temaları]

“Dönem içerisinde fen bilgisi dersinde başarılı olmanın diğer dersler gibi tamamen ilgi ve düzenli çalışmayla alakalı olduğunu ve ancak bu şekilde başarı elde edileceğine dair ara ara vurgu yapmalarını öneririm” [Fen bilgisi dersinden kaygı duymama gerektiğini anlatma teması]

4. Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde elde edilen bulguların genel değerlendirilmesi yapılmış, araştırmancın bulgularına göre elde edilen sonuçlar açıklanmış ve bu sonuçlara dayalı olarak önerilerde bulunulmuştur.

Yapılan araştırma sonucunda Kars ilindeki ortaokullarda öğrenim gören 8. sınıf öğrencilerinin büyük çoğunun mevcut sınav sistemi olan TEOG’un sınava girecek olan öğrencilerin sınav kaygısını azalttığına ilişkin görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. TEOG’un sınav kaygısını nasıl azalttığına ilişkin 8.sınıf öğrencilerinin çoğunlukla sınavın yılda iki kere, iki günde ve bir kaç oturumda yapılmasının, öğrencilerin sınavda başarılı olacaklarına inanmalarının, sınavda adil davranılmasının ve kopya çekilmemesinin kaygıyı azaltacağı şeklinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Öztürk ve Aksoy (2014) yaptıkları çalışmada, TEOG sisteminin en olumlu yanının tek bir sınav yerine iki yarı yılda iki güne yayılan ve telafisi olabilen bir sınav olduğu şeklinde öğrenci görüşleri tespit etmişlerdir. Bunun yanında bu çalışmada 8. sınıf öğrencilerinin sınav sorularının zor olabileceği ve sınavda heyecanlanabilecekleri nedeniyle sınav kaygısı taşıdıkları şeklinde görüş bildirdikleri görülmüştür. Şad ve Şahiner de (2016) öğrenciler ile yaptıkları görüşmeler sonucunda TEOG’a yönelik uygulamaların ortak özelliğinin öğrencilerin sınava yönelik geliştirdikleri stres, korku ve kaygı gibi olumsuz duyguları azaltmak olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Öztürk ve Aksoy (2014) yaptıkları çalışmada TEOG’un öğrencilerdeki en olumlu yanının her iki yarıyılda iki güne yayılan ve telafisi olan bir sınav olduğu

sonucuna varmışlardır. Zorlu ve Zorlu (2015) araştırmalarında, TEOG'un sınav kaygısını azalttığı şeklinde görüşler tespit etmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin, sınavın sürece yayılmasının kaygı düzeylerini azaltacağı şeklinde kısmen de olsa görüş bildirdiklerini belirlemişlerdir.

Araştırmada Kars ilindeki ortaokulların 8. sınıfında öğrenim gören öğrencilerin çoğunun TEOG sınavındaki fen bilgisi alanına ait sorular ile sınava hazırlanırken fen bilgisi dersine yönelik kaygı taşıdıkları tespit edilmiştir. Akçöltekin ve Doğan'a (2013) göre, öğrencilerin fen bilgisi konularında başarılı ya da başarısız olmalarında derse yönelik duydukları kaygının rolü büyüktür. Öğrenciler fen bilgisi dersine yönelik kaygı duyduklarında derse karşı olan başarı ve ilgilerinin azalmasının gözlenmesi muhtemeldir. Araştırmada öğrencilere fene yönelik hangi kaygıları taşıdıkları sorulduğunda; TEOG sınavındaki soruların zor olması, sınavda fen bilgisi testindeki basit makinelerle ilgili soruları yapamayacakları, sınavda fen bilgisi konularının tamamının soru olarak sorulması ve konuların sınava kadar yetişememesi, sınavda verilen sürenin yetersiz olması gibi kaygılar taşıdıkları tespit edilmiştir. Duman da (2008) yapmış olduğu çalışmada fen bilgisi dersinin sayısal bir ders olmasından ötürü zor olduğuna dair öğrencilerin ön yargıların olduğunu tespit etmiştir. Mallow ve Greenburg (1983) öğrencilerin fene yönelik sınavlardan kalacakları ya da fen problemlerini çözemeyeceklerini düşünmelerinin fene yönelik kaygı yaşamalarına neden olduğunu ifade etmişlerdir. Bu araştırmada bazı öğrencilerin ise TEOG sınavındaki soruların kolay olması, öğrencilerin kendi bilgilerine ve kendilerine olan güvenleri nedeni ile sınava yönelik kaygı taşımadıkları tespit edilmiştir.

Araştırmada öğrencilerin TEOG sınavında fen bilgisi konularına yönelik en fazla basit makineler, sonrasında mitoz ve mayoz bölünme ile DNA ve genetik kod konularında kaygılarının olduğunu ifade ettikleri görülmüştür. Öğrencilerin fen bilgisi dersine yönelik sınav kaygıları ile baş edebilmeleri için çoğunlukla sınava yönelik ders çalıştıkları, test çözdükleri, konu tekrar yaptıkları, kendilerini motive ettikleri ve kendilerine güvendikleri şeklinde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda Kars ilindeki ortaokullarda görev yapan fen bilgisi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun TEOG'un sınava girecek olan öğrencilerin sınav kaygısını azalttığına ilişkin görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. TEOG'un öğrencilerin sınav kaygısını nasıl azalttığına yönelik; fen bilgisi öğretmenlerinin çoğunun sınavın yılda iki defa yapılması yani zamana yayılması, kaygının her sınav sisteminde olabileceği, ülke çapında tüm öğrencilerde eşit olarak ilerlediği, öğrencilerin kendi okullarında sınava girmeleri şeklinde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Fen bilgisi öğretmenlerine, öğrencilerinin TEOG sınavında hangi kaygıları taşıdıkları sorulduğunda, öğretmenlerin çoğunun öğrencilerinin sınava yönelik bazı konuları anlayamamaları, öğrencilerinin sınavda motivasyon ve dikkat eksikliği yaşayarak ve yorum sorularına takılarak, heyecan yaparak soruları doğru cevaplayamamaları şeklinde cevap verdikleri görülmüştür. Ayvaci,

Bülbül ve Çepni (2014), 2013-2014 eğitim-öğretim yılı TEOG sınavında sorulan Fen ve Teknoloji sorularının tamamına yakınının ders kitaplarındaki ders içi etkinliklerden olduğunu ifade etmişlerdir. Buna rağmen bu araştırmada fen bilgisi öğretmenleri, ders kazanımları dışında soru gelmesi noktasında TEOG'a yönelik kaygı taşıdıklarını ifade etmişlerdir. Atila ve Özeken (2015) yaptıkları çalışmada, TEOG sınavının eğitim-öğretim sürecine yansımaları hakkında fen bilgisi öğretmenlerinin olumlu ve olumsuz düşüncelere sahip olduklarını tespit etmişlerdir. Görmez ve Coşkun (2015), TEOG sınavının birden fazla yapılmasının, telafisinin olmasının, sınavlar arasında dinlenme süresinin olmasının, her bir oturumda tek dersten sınav yapılmasının, öğrencilerin sınava kendi okullarında girmelerinin onların sınav kaygılarının azalmasında önemli faktörler olduğunu ifade etmişlerdir.

Araştırmada fen bilgisi öğretmenlerine, öğrencilerinin fen bilgisi dersi ile TEOG sınavındaki fen bilgisi sorularına yönelik yaşadıkları kaygı ile baş etmeleri konusunda neler yapılabileceği sorulduğunda; öğretmenlerin, öğrencilerine TEOG sınavında çıkabilecek farklı soru tiplerini göstererek, sürekli konu tekrarı yaptırarak, öğrencileri sınav hakkında bilgilendirerek ve sınavın zor olmadığını test çözerek onlara göstererek, rahatlatıcı etkinlikler düzenleyerek, öğrencilerin anlayabileceği şekilde ders anlatarak, öğrencileri ders çalışmaya ve kitap okumaya teşvik ederek onların sınav kaygılarını azaltabilecekleri şeklinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Ayrıca fen bilgisi öğretmenlerinin çoğunun sınava hazırlık sürecinde öğrencilerinin kaygılarını giderme noktasında diğer meslektaşlarına istemsiz olarak ortaya çıkan rekabetten öğrencinin kendisine güvenerek başarılı olabileceğine ve soru çözümü yaptırarak sınavın kolay olabileceğine onları inandırmaları gerektiği şeklinde önerilerde bulundukları belirlenmiştir. Ayrıca fen bilgisi öğretmenlerinin de öğrencilerin sınav kaygılarını gidermek için sınavla ilgili öğrencilerin bilgilendirilmesi yani onlara rehberlik yapılması, fen bilgisi derslerinin günlük hayatla ilişkilendirilip öğrenilebilecek bir ders olması ve fen bilgisi dersine ilişkin konuların sık sık tekrarının yapılarak test çözülmesi ile öğrencilerin sınav kaygılarının giderilebileceğini düşündükleri tespit edilmiştir.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda araştırmacılar tarafından aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

1. Araştırmada TEOG sınavından sonra bu yıl yapılacak olan (2018-2019 eğitim-öğretim yılı) Liselere Geçiş Sınavı'na (LGS) yönelik fen bilgisi öğretmenleri ve 8. sınıf öğrencilerinin sınava hazırlanma sürecinde fen bilgisi dersine ve fen bilgisi alanındaki sınav sorularına ilişkin kaygılarını inceleyen bir çalışma yapılabilir.

2. Bu araştırma Kars il merkezindeki ortaokullarda görev yapan fen bilgisi öğretmenleri ile 8. sınıf öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Bundan sonra

yapılacak olan mevcut sınav sistemine (LGS) yönelik Türkiye'nin diğer illerindeki ortaokullarda görev yapan fen bilgisi öğretmenleri ve diğer branş öğretmenleri ile bu ortaokullarda öğrenim gören 8. sınıf öğrencilerinin bu yıl yapılacak olan sınavla ilgili kaygılarını belirlemeye yönelik çalışma yapılabilir.

3. Ülkemizde sürekli değişen sınavlara (LGS, OKS, SBS, TEOG, LGS) yönelik öğretmenlere ve öğrencilere sınav kaygısını giderme noktasında verilebilecek eğitimlerin etkisi incelenebilir.

4. 8. sınıf öğrencilerinin mevcut sınav sistemindeki fen bilgisi sorularına yönelik ve sınava hazırlanma sürecinde fen bilgisi dersine yönelik kaygılarına neden olan faktörlerin farklı değişkenler (motivasyon, tutum, özdüzenleme vb.) ile ilişkilerinin ortaya konmasına yönelik çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça / References

Ateş, Ö. T. (2016). TEOG sınavına hazırlanan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *International Journal Of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, 2(1), 124-138.

Atila M. E., & Özeke Ö. F. (2015). Temel eğitimden ortaöğretime geçiş sınavı: fen bilgisi öğretmenleri ne düşünüyor? *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(1), 124-140.

Akçöltekin, A., & Doğan, S. (2013). İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin fen bilgisi dersine ilişkin kaygılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(2), 13-29.

Akgün, A. (1976). *Üniversiteye hangi öğrenciler nasıl alınmalı?* Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Bal, Ö. (2011). Seviye Belirleme Sınavı (SBS) başarısında etkili olduğu düşünülen faktörlerin sıralama yargıları kanunuyla ölçeklenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 2(2), 200-209.

Batur, Z., Başar, M., & Şaşmaz, E. (2016). Temel eğitimden ortaöğretime geçiş sınavının (TEOGS) öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre incelenmesi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 7(14), 37-53.

Birinci, D.K. (2014). Merkezi sistem ortak sınavlarında ilk deneyim: Matematik Dersi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 8-15.

Çepni, S., & Çoruhlu, T. Ş. (2010). Alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerine yönelik hazırlanan hizmet içi eğitim kursundan öğretime yansımalar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28), 117-128.

Çepni, S. (1997). Lise fizik-1 ders kitabında öğrencilerin anlamakta zorluk çektikleri anahtar kavramların tespiti. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(15), 86-96.

- Doğan, E., & Demir, S.B. (2015). Examination of the relation between teog score and school success in terms of various variables. *Journal of Education and Training Studies*, 3(5), 113-121.
- EARGED (2010). *Seviye Belirleme Sınavlarının değerlendirilmesi*. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Erol, H. (2016). TEOG sınavında “T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi” ile ilgili sorulan sorular hakkında sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(57), 548-567.
- Gençdoğan, B. (2006). Lise öğrencilerinin sınav kaygısı ile boyuneğicilik düzeyleri ve sosyal destek algısı arasındaki ilişkiler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 153-164.
- Görmez, M., & Coşkun, D.(2015). 1. yılında temel eğitimden ortaöğretime geçiş reformunun değerlendirilmesi. *SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı Yayınları*, 114.
- Gündoğdu, K., Kızıldaş, E., & Çimen, N. (2010). Seviye belirleme sınavına (SBS) ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri (Erzurum il örneği). *İlköğretim Online*, 9(1), 316-330.
- Duman, G. K. (2008). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin durumluk sürekli kaygı düzeyleri ile sınav kaygısı düzeyleri ile sınav kaygısı düzeyleri ve ana-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Hanımoğlu, E., & İnanç, B.Y. (2011). Seviye belirleme sınavına girecek olan ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinde sınav kaygısı, mükemmeliyetçilik ve anne-baba tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 351-366.
- İlgaz, G. (2006). *İlköğretim 11. kademe öğrencilerinin fen bilgisi dersine yönelik tutumları ve kullandıkları öğrenme stratejileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Johnson, B., & Christensen, L. (2004). *Educational research: Quantitative, qualitative, and mixed approaches* (2nd ed.). NY: Pearson/Allyn & Bacon.
- Karaca, M., Bektaş, O., & Armağan, F. Ö. (2015). 8. sınıf öğrencilerinin merkezi sınavlarda sorulmayan fen bilgisi konularına yönelik görüşleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 63-86.
- Karakaş, A. C. (2013). Paylaşma tutumlarının sınav kaygısı-gelecek kaygısı ile ilişkisi (Sakarya ili örneği). *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 135-157.
- Kaşıkcı, Y., Bolat, A., Değirmenci, S., & Karamustafaoğlu, S. (2015). İkinci dönem teog sınavı fen ve teknoloji sorularının bazı kriterlere göre değerlendirilmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(21), 225-232.

- Kazan, K., Karaman, K., Akçalı, B.Y., & Şişmanoğlu, E. (2015). Assessment of teog examination success: topsis multi-criteria decision-making method practice. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 195, 915 – 924.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G (1985). *Naturalistic inquiry*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Mallow, J. V., & Greenburg, S. L. (1983). Sciences anxiety and sciences learning. *The Physics Teacher*, 21(2), 95-99.
- Metin, M. (2013). Öğrencilerin seviye belirleme sınavındaki başarısına etki eden unsurların farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14(1), 67-83.
- Miles, M.B., & Huberman, A.M. (1984). *Qualitative data analysis: A sourcebook of new methods*. CA: Sage.
- Özkan, Y. Ö., Güvendir, M. A., & Satıcı, D. K. (2016). Temel eğitimden ortaöğretime geçiş (teog) sınavının uygulama koşullarına ilişkin öğrenci görüşleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(6), 1160-1180.
- Özkan, M., & Özdemir, E.B. (2014). Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin ve öğretmenlerinin ortaöğretime geçişte uygulanan merkezi ortak sınavlara ilişkin görüşleri. *Tarih Okulu Dergisi*, 7(10), 441-453.
- Öztürk, F. Z., & Aksoy, H. (2014). Temel eğitimden ortaöğretime geçiş modelinin 8. sınıf öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi (Ordu ili örneği). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 439-454.
- Özkan, E., & Karataş, İ.H. (2016). Ortaöğretime geçiş sisteminde yapılan değişikliklere ilişkin öğrenci görüşlerinin analizi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 225-234.
- Kağıtçı, B. (2014). *Fen dersine yönelik kaygı ölçeği geliştirilmesi ve ortaokul öğrencilerinin fen dersi kaygı ile tutum puanlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Şad, S. N., & Şahiner, Y. K. (2016). Temel eğitimden ortaöğretime geçiş (TEOG) sistemine ilişkin öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri. *İlköğretim Online Dergisi*, 15(1), 53-76.
- Yerlikaya, İ. (2014). Devlet ve özel ortaokul öğrencilerinin umutsuzluk düzeyinin belirlenmesi ve çeşitli değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 9(8), 865-877.
- Zorlu, Z., & Zorlu, F. (2015). Fen ve teknoloji dersinde öğrenme ortamına yönelik öğrencilerin düzeyleri ve öğretmenlerin görüşleri. *Route Educational and Social Science Journal*, 2(1), 103-114.

